

KO BOM VELIK, BOM ŠTUDENT!

O svojem življenju pred tretjim letom starosti nimam nobenih spominov in najbrž je bolje tako. Oče naju je zapustil, ko sem bil še zelo majhen, tako da sva zame od nekdaj obstajala zgolj jaz in moja mami. Živela sva v majhni sobici (takrat se mi je seveda zdela veliko večja) z majhno kuhinjo in še manjšo kopalnico. Odkar pomnim, so bili najini dnevi precej predvidljivi. Nikoli nisem spal dlje kot do šeste ure zjutraj, tako da – lahko si predstavljate – tudi moja mami pri tem ni imela pretirano velike izbire. Ko me je kljub mojemu brncanju, kričanju in splošni neubogljivosti le uspela umiti in obleči, me je posadila za mizo, na kateri me je že čakal zajtrk. Nato je odšla v kopalnico, da bi se po hitrem postopku uredila tudi sama, a ne glede na to, kako hitra je pri tem bila, vedno je morala z enim očesom paziti tudi name. »No, Lan, kam si spet odšel? Daj pojej do konca, prosim, saj veš, da v vrtcu malicate komaj ob desetih.« Razumel sem njene prošnje, kakopak, ampak je kljub temu, kakor večina otrok, nisem nikoli ubogal. Tako je nemalokrat sredi umivanja zob, s ščetko v ustih in veliko količino zobne paste okoli njih, pridirjala v sobo, me najprej nekaj časa iskala in me, ko me je le našla – včasih pod odejo, drugič pod posteljo, spet tretjič v omari –, okarala, prijela, dvignila in posadila nazaj na stol. To sem ponavljal, vse dokler se ni pošteno razjezila, saj sem se pri tem neizmerno zabaval. Všeč mi je bila vselej prisotna nepredvidljivost. Kako dolgo me bo iskala? Kakšna bo videti, ko me bo našla? Ji bodo lasje štrleli na vse strani, da bo podobna strašilu? Bo napol naličena, tako da bo eno oko videti trikrat večje od drugega? Ali ji bo preprosto manjkalo le kak kos oblačila?

Jutranje priprave na odhod od doma so bile – v veliki meri po moji zaslugi – tako dolgotrajne, da sva stanovanje uspela zapustiti komaj nekaj minut pred osmo. Mami je tako zaradi mene pogosto zamudila na svoja predavanja. Seveda me, kljub mojemu vsakodnevnemu nepopustljivemu trmoglavljenju, joku in stoku, nikoli ni vzela s seboj. Takrat, se spomnim, se mi je to zdelo skrajno nepravilno in celo hudobno! Vsakič znova sem trmasto vztrajal v velikem pričakovanju, da mi jo bo kljub predhodnim neuspehim poskusom tokrat le uspelo prepričati, in vsakič znova sem bil razočaran. Njena utemeljevanja 'Vsi otroci hodijo v vrtec, ko boš pa tako velik kot jaz, boš tudi ti lahko hodil na predavanja.' in tolažbe 'Saj pridem kmalu. 1, 2, 3 in bom že nazaj.' me seveda niso prav nič prepričale. Po njenem odhodu sem še nekaj časa točil solze, ampak ker se ni nihče prav zmenil zame in ker sem vedel, da to mami ne bo nič prej pripeljalo nazaj, sem kmalu prenehal in z žalovanjem in trmarjenjem nadaljeval v tišini. Vrtec je od najinega stanovanja ločilo le nekaj stopnic in igrišče, na katerem smo se igrali ob lepem vremenu, sem lahko opazoval celo iz najine sobe. Čas, ki smo ga tam preživeli, sem imel najraje. Vzgojiteljice me niso omejevale in usmerjale, niso me prigovarjale, naj se pridružim ostalim otrokom. Na tem ogromnem – kot takšnega sem ga takrat namreč dojemal – igrišču sem se končno počutil zares svobodnega in kljub veliki izbiri igral sem vedno odšel na čisti rob, k svojemu rumenemu gugajočemu konjičku. To je bilo moje mesto in ostali otroci so mojo odločitev načeloma spoštovali. Včasih se je našel kdo, ki me je želel iz radovednosti ali občutka prikrajšanosti zamenjati in sesti na konjička, ki sem ga imel že skoraj za svojega. Kadar je do tega prišlo, sem se usedel kar na tla in potrpežljivo čakal, da se je novi konjenik naveličal svoje samotarske vloge, nato pa sem se vrnil na svoje priljubljeno mesto. Najraje sem si predstavljal, da jezdim med vaščani in jih opazujem med njihovimi vsakdanjimi opravili. Iz tistega obrobnega dela igrišča sem ostal relativno neopazen, obenem pa sem lahko spremljal vse, kar se je dogajalo pred menoj. Vzgojiteljice so

sedele na klopeh, se pogovarjale in tu in tam opomnile ali okarale tistega med nami, ki je prekršil katero od pravil obnašanja na igrišču.

Ena skupina otrok se je zelo rada igrala v rdečem avtomobilu na začetku igrišča, navdušeno so se pretvarjali, da si med vožnjo z avtobusom ogledujejo tuje mesto. Nekateri so našli zavetje v eni od lesenih hišk in se igrali, da je to njihov novi dom. Tisti z veliko odvečne energije so plezali gor in dol po lesenem, lestvi podobnem igralu ali se neumorno spuščali po modrem toboganu, spet drugi, mirnejše narave, so se igrali v peskovniku in ustvarjali najrazličnejše umetnine. Veliko jih je tudi stalo pri gugalnicah, kjer so nepotrpežljivo čakali, da bodo prišli na vrsto. Tisti, ki so se igral naveličali, so se poslužili klasičnih otroških iger skrivanja in lovljenja. Živžav je bil velik in z velikim veseljem sem ostajal neopazen opazovalec tega dogajanja. Rad sem bil sam s svojimi mislimi. O čem sem takrat tako vneto razmišljal, nisem najbolj prepričan. Večino časa sem se poskušal zamotiti in pozabiti, kako zelo pogrešam svojo mami. Ampak to seveda ni bilo izvedljivo, saj je bila priljubljena otroška igra »ati in mami« med ostalimi otroki na sporedu praktično vsak dan. Na mami sem bil iz meni še zdaj neznanih razlogov neizmerno navezan. Skupaj sva počela prav vse. Ko je končno le prišla pome, sva se vsakič iz vrtca namenila v bližnji park Tivoli. Ko sem bil že malo večji, sva se pogosto odpravila na pohod na Rožnik, kjer sva se skrivala, lovila ali preprosto ležala na travi in se žgečkala. Doma sem se, kadar se je morala učiti, usedel zraven nje in jo posnemal. Predstavljal sem si, da berem in z veliko vnemo študiram gradivo, ki sem ga tik pred tem sam načečkal na prazen list papirja. Skupaj sva kuhala, pela in skakala dol in gor po stanovanju, kolikor je bilo to glede na velikost stanovanja sploh mogoče. Povedano drugače, moja mami je bila moja najboljša prijateljica. Ampak ne glede na to, kako majhen sem bil, razumel sem veliko, tudi tiste reči, ki so ostale neizrečene. Na mami, ki je ves svoj prosti čas preživela z menoj, sem večkrat opazil ta zamišljeni pogled, v katerem sem prepoznal svojo lastno žalost, ki sem jo doživljal, ko se mi je v vrtcu tožilo po njej. Pri naju doma sva živela dva samotarja. Večina maminih sovrstnic ni imela otrok, zato je bil njihov življenjski slog popolnoma drugačen od njenega. Tiste mamice, ki so živele v našem bloku, so povečini imele partnerje in druge družbe niso potrebovale ali pa so se družile med seboj. Morda pa je mami takšno samotarsko življenje ustrezalo. Pa vendarle, kadar je prišla pome v vrtec nisem mogel, da ne bi opazil njenega pogleda, ki se je vedno znova ustavljal na starših ostalih otrok, predvsem na osebah nasprotnega spola. Kadarkoli so ji vrnili pogled, je svojega hitro umaknila in – upam si trditi – tudi rahlo zardela.

Kmalu po mojem petem rojstnem dnevu, bil je to navaden delovni dan, smo se, tako kot vsakič, po malici odpravili na igrišče. Počasi sem se premikal do svojega konjička in preden sem se povzpel nanj, se mi je pogled ustavil na fantu, ki je sedel za ograjo na klopci in igral na kitaro. Nisem želel, da bi videl, da ga opazujem, zato sem se usedel na konjička, pri čemer sem ga lahko spremljal le s kotičkom očesa. Čez nekaj časa je nekdo vztrajal, da želi na moje mesto, zato sem se premaknil na bližnjo gugalnico in se obrnil proti fantu s kitaro. Sedaj sem ga bolje videl. Od njega sem bil nekoliko bolj oddaljen in zdelo se mi je, da me v tej množici otrok sploh ne bo opazil. Počutil sem se varno in brez slabe vesti sem ga opazoval pri preigravanju skladb. Imel je daljše črne lase, temne oči, oster nos in blede ustnice. Oblečen je bil v črne kavbojke in ogromno pisano srajco. Večino časa je zamišljeno strmel v eno točko, tu in tam pa je celo pogladal v mojo smer. Kadar je do tega prišlo, sem svoj pogled hitro odmaknil in počakal, da je njegov pogled zataval drugam. Vendar sem v tistem delčku sekunde, ko sta se najina pogleda srečala, na njegovem obrazu zaznal mešanico občutij. Zdel se mi je nadvse prijazen in prijeten. Ko je opazil, da ga opazujem, se je vselej nasmehnil. Ampak zamišljenosti, v kateri je bilo zapaziti kanček otožnosti, si nisem mogel izbiti iz glave.

Fant se je od tistega dne naprej vračal sleherni dan, vselej sam, s kitaro v roki. Jaz pa sem ga radovedno opazoval. Tudi on je, tako kot jaz, svoje dneve najraje preživel sam. Včasih se je odločil skladbe popestriti tudi s svojim globokim, nežnim glasom. Večino pesmi sicer nisem poznal, a ena izmed njih me je še posebej pritegnila.

*Oh my life is changing everyday,
In every possible way.
And oh, my dreams, it's never quite as it seems,
Never quite as it seems.*

To pesem sva namreč z mami naravnost oboževala, in ko sem prvič zaslišal meni tako znano zaporedje akordov, sem nevede začel peti. Fant se je takrat navdušeno ozrl proti meni, in ko sem se tega zavedel, sem s petjem v trenutku prenehal. On pa je na mojo grozo vstal in se začel premikati proti ograji, pri tem pa mi je namignil, naj stopim bližje. Naredil nisem niti koraka. Svoje vprašanje je tako moral izreči precej glasno: "Bi zapel z menoj?" Jaz pa sem, namesto da bi odgovoril, stekel k vzgojiteljicam, ki so bile že namenjene v najino smer. Stopile so do fanta, ta pa jih je vprašal, ali lahko pride igrati na drugo stran ograje. "Seveda! Kar naprej! Odkar smo vas prvič slišale igrati, smo razmišljale, da bi vas povabile medse. Otroci bodo navdušeni!"

S tistim dnem je klopco zamenjal za gugalnico, tako sta naju odslej ločila zgolj kakšna dva metra travnate površine. A ne za dolgo. Otroci so bili namreč novega prišleka zelo veseli in vedno se je okoli njega zbrala manjša skupina radovednih poslušalcev. Jaz pa sem ga še naprej opazoval z varne razdalje svojega običajnega mesta. Nekega dopoldneva je po enournem igranju na kitaro stopil do mene. "Lan, ane," je rekel in se usedel na travo nasproti mene. "Kako ve?" me je prešinilo, pri tem pa sem ga najverjetneje zgroženo pogledal, saj je takoj zatem dodal: "Vzgojiteljice so mi povedale. Nikoli ne prideš do mene, tako kot ostali otroci, pa sem si rekel, bom pa šel jaz do tebe! Veš, še vedno si želim, da bi zapel z menoj tisto pesem.« Še enkrat je začel igrati in peti mojo najljubšo pesem v upanju, da se mu bom pridružil, a zaman. A najino druženje se kljub moji neodzvnosti ni zaključilo, prej nasprotno. Zraven mene se je usedel prav vsaki dan. In kljub temu da na začetku nisem bil kaj pride sogovornik, ga to ni odgnalo. Velika večina ljudi se je ob moji nezgovornosti moje družbe naveličala, kar me je sicer žalostilo, a sem bil tega varen. On si je moje zaupanje pridobil prav z vztrajnostjo in potrpežljivostjo ter z iskrenim zanimanjem. Sčasoma sem se sprostil in njegovi monologi so kmalu postali dvogovori. Nikoli ne bom pozabil prvih besed, ki sem mu jih namenil. Kot sem izvedel kasneje, jih tudi on ni. »Kaj si pa ti želiš početi, ko boš velik?« Nisem dolgo premišljeval, odgovor na to vprašanje sem poznal. »Ko bom velik, bom študent! Tako kot moja mami.« sem ponosno izjavil. Morda to ni izjava, ki bi jo pričakovali od petletnika, ampak, če bolje pomislite, je bila precej smiselna. Od malih nog sem živel med študenti in študentkami in oseba, ki sem jo imel najraje in sem jo – brez pretiravanja – koval v zvezde, moja mami, je bila ena izmed njih. Tako da moje prepričanje, da lahko posameznik študira celo življenje, da gre tako rekoč za enega izmed poklicev, ki si ga lahko izbereš, ko odrasteš – ni bilo nič kaj nenavadno. Andreja, tako je bilo fantu namreč ime, je moja izjava izjemno zabavala. Komaj je prišel do zraka: »Hahahaha, veš, nisem si mislil, da imava toliko skupnega, hahaha.« Takrat nisem razumel, kaj je mislil s tem. A s pomenom teh besed si nisem dolgo razbijal glave, saj je Andrej že nadaljeval s pripovedovanjem in razlago o najrazličnejših stvareh. Jaz pa sem ga navdušeno poslušal in vase vsrkal vsako njegovo besedo. Andrej je bil velik ljubitelj narave. Povedal mi je imena in značilnosti dreves, ki so naju obdajala. Skupaj sva opazovala mravlje, črve in druge drobne živalce, medtem ko mi je pripovedoval o tem, kakšno je njihovo življenje. S seboj je vselej imel list papirja in svinčnik, kmalu je tudi meni priskrbel en par in skupaj sva risala vse, kar je pritegnilo najino pozornost.

Ob risanju sva pela ali se pogovarjala in smejala. Slednjega ni manjkalo nikoli. To so bili zame najlepši trenutki, ki sem jih preživel v vrtcu. Kakšen teden po začetku najinega druženja je Andrej ostal dlje kot po navadi, tako da je dočakal celo prihod moje mami. Ko jo je zagledal, je takoj odložil kitaro, po hitrem postopku vstal in se nerodno prestopal, dokler ni prispela do naju. Predstavil se ji je in začel govoriti o tem in onem in to brez prestanka. Mami je svojo živčnost kazala na drugačen način, bila je neverjetno tiho, tako da sta se v tistem trenutku prav lepo uskladila. Ko je Andreju končno zmanjkalo besed, ga je mami spontano povabila na kosilo. »Nisva daleč. V tem bloku stanujeva,« je rekla in pokazala na okno najine sobe. Andrej je povabilo brez obotavljanja navdušeno sprejel in v naslednjem trenutku smo že stopali skozi vrata najinega doma.

O vsem tem sem premišljeval, ko sem, sedeč na klopici, na kateri sem Andreja prvič zagledal, opazoval kraj, v katerem sem preživel svoje otroštvo. Rumen konjiček, ki je bil dolga leta, kadar mami ni bilo ob meni, moj najboljši prijatelj. Okno najine sobe, iz katerega sem pred spanjem opazoval študente in študentke pri njihovem večernem druženju ...

»Tega pa res ne bo potreboval.« »Seveda bo, boš vid'la!« Za menoj na parkirišču sta se mami in Andrej prerekala o tem, ali je za enega študenta deset šalic in prav toliko krožnikov res nujno potrebnih, kdo je kriv, da smo doma pozabili namizno svetilko, in ali ne bi bilo o tem pametno vprašati tudi mene. Nekaj trenutkov zatem sta že stala poleg mene, ampak poprej tako življenjsko pomembna vprašanja to kar naenkrat več niso bila. Zastrmela sta se v daljavo. Tišino je čez nekaj minut pretrgal Andrej. »Pa je tvoja otroška želja le izpolnjena, ha Lan?« Spomnil me je na prve besede, ki sem mu jih namenil kot otrok, in nisem mogel, da se ne bi na glas zasmejal. Vstal sem in rekel: »Pridita, pojdimo prečkirat moj stari, novi dom.« In smo vstopili v blok dvanajst, prav tako kot pred štirinajstimi leti.